

Wat doet de provincie?

Water in Gelderland

Provincie Gelderland zet zich in voor schoon water, voldoende drinkwater en het voorkomen van overstromingen in de Gelderse regio's. Dit doen wij samen met waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en andere organisaties. Bent u als professional of bestuurder betrokken bij het waterbeheer en wilt u weten wat precies de rol van de provincie is? Deze factsheet maakt dat duidelijk.

De provincie is verantwoordelijk voor het regionale waterbeleid en de uitvoering daarvan. Het waterbeleid is onderdeel van 'Gaaf Gelderland'. Dit is onze Omgevingsvisie, waarin we ons toekomstbeeld geven van een gezond, schoon, veilig en welvarend Gelderland. Ook zijn we samen met andere provincies verantwoordelijk voor de inrichting en taken van waterschappen, die de regionale wateren beheren.

"Samen met inwoners en organisaties werken wij aan een Gaaf Gelderland. Oog voor het Gelderse water is daarin heel belangrijk", zegt gedeputeerde Peter van 't Hoog. "Denk aan voldoende drinkwater, veilig recreatiewater, stevige dijken en maatregelen tegen de steeds langere periodes van droogte. We kijken naar het nu en we kijken vooruit."

Partners in het Gelderse water

Ook het Rijk, de gemeenten, de waterschappen en de drinkwaterbedrijven hebben een actieve rol in beheer van het Gelderse water. Voordat we inzoomen op onze werkzaamheden, beschrijven we kort wat deze partners doen.

Het Rijk

Het Rijk is verantwoordelijk voor het nationale beleid en landelijke maatregelen. In de Waterwet staat welke rechten en plichten inwoners en organisaties hebben. Daarnaast bepaalt de landelijke overheid de veiligheidsnormen voor de primaire waterkeringen. Rijkswaterstaat beheert de rijkswateren, zoals de grote rivieren en kanalen, en waarschuwt lagere overheden bij hoogwater in hun gebied.

De gemeenten

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het grondwater in stedelijk gebied en de afvoer van afvalwater en overtollig regenwater via de riolering. Beleid hiervoor leggen ze vast in het gemeentelijk rioleringsplan. Voor de aanleg van riolering in buitengebieden kunnen ze van de provincie een ontheffing krijgen.

De waterschappen

Waterschappen beheren de regionale wateren, zoals kanalen en beken. Ze zorgen er bijvoorbeeld voor dat het water schoon is, zodat de visstand op peil blijft. Daarnaast beheren en onderhouden ze een groot deel van de waterkeringen, zuiveren ze afvalwater en bewaken ze dat landbouwers voldoende water hebben voor hun gewassen. Het beheergebied van een waterschap loopt vaak dwars door gemeente- en provinciegrenzen, omdat het gebaseerd is op een stroomgebied.

De drinkwaterbedrijven

Tien drinkwaterbedrijven voorzien Nederland van leidingwater. Ze zuiveren hiervoor grond- en oppervlaktewater en zorgen voor de distributie. Vitens is de drinkwaterproducent in Gelderland. Het Rijk houdt toezicht op de kwaliteit van het drinkwater, de gemeenten en provincies zijn aandeelhouder en zien toe op de bedrijfsvoering.

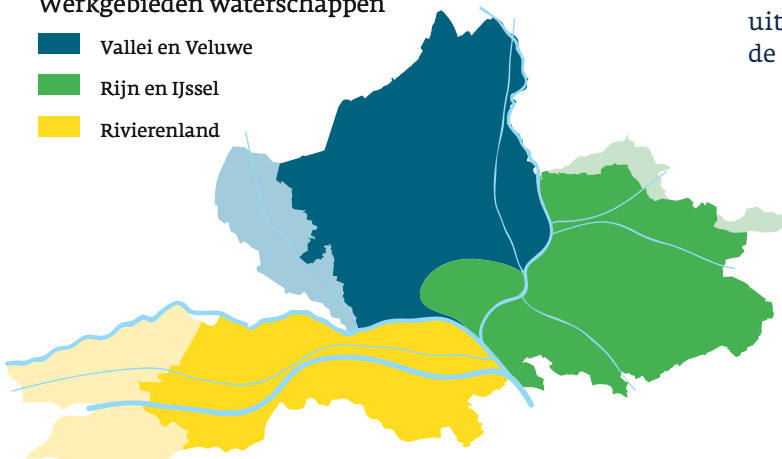
Verdeling van de werkgebieden

Het waterbeheer in Gelderland is in handen van de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel en Rivierenland.

Rijkswaterstaat beheert de grote rivieren Waal, Maas, Nederrijn en IJssel, de kanalen Amsterdam-Rijnkanaal, Maas-Waalkanaal en Pannerdensch Kanaal, Twentekanaal en de Veluwerandmeren. Ook beheert Rijkswaterstaat veel (recreatie)plassen in de uiterwaarden van de grote rivieren.

Werkgebieden waterschappen

- Vallei en Veluwe
- Rijn en IJssel
- Rivierenland

Het werkveld van de provincie

Wij streven naar een sterk en duurzaam watersysteem, met veel aandacht voor:

- schoon grondwater en voldoende drinkwater
- schoon oppervlakte- en zwemwater
- bescherming tegen overstromingen
- klimaatadaptatie

Beheer grond- en drinkwater

Wij willen Gelderland voor de lange termijn en op een verantwoorde manier van schoon grond- en drinkwater voorzien. Hiervoor doen wij het volgende:

- **Vergunningen verlenen voor onttrekking van grondwater**
Dit doen we alleen voor openbare drinkwatervoorzieningen en grondwaterwinningen door grote industrieën. In andere gevallen verlenen waterschappen de vergunningen.
- **De kwaliteit van het grondwater monitoren**
Goede grondwaterkwaliteit is belangrijk voor drinkwater, levensmiddelenindustrie, landbouw en natuur. Grondwater kan verontreinigd raken door weggespoelde restanten van gewasbeschermingsmiddelen of medicijnen en het lekken van schadelijke stoffen bij bouwactiviteiten, boringen en aardwarmtewinning. Bij mogelijke verontreiniging stellen wij een onderzoek in en wanneer sanering nodig is, zien we toe op de uitvoering. Hiervoor hanteren we de normen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

- **Grondwaterbeschermingszones aanwijzen**
In Gelderland is grondwater de bron voor drinkwater. We hebben veertig beschermingszones aangewezen, waarin regels gelden voor diverse activiteiten, zoals het gebruik van bepaalde bouwstoffen en het verrichten van boringen. We zorgen voor toezicht en handhaving, doen onderzoek naar risico's en nemen maatregelen als de situatie daarom vraagt.
- **Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) voor drinkwater aanwijzen**
Dit is reservecapaciteit aan grondwater dat drinkwaterbedrijf Vitens kan onttrekken bij calamiteiten en groei in de vraag. We verwachten dat de vraag naar drinkwater de komende jaren flink stijgt. Daarom onderzoeken we hoeveel water in Gelderland op de lange termijn beschikbaar is en bepalen we op basis daarvan hoeveel we reserveren. Ook voor de ASV-gebieden maken we beschermingsbeleid.

Zorg voor oppervlakte- en zwemwater

Wij streven naar herstel en behoud van alle oppervlaktewateren in Gelderland en veilig en schoon zwemwater. Hiervoor doen wij het volgende:

- **De kwaliteit monitoren**
Schone wateren zijn belangrijk. Ze zorgen voor een aantrekkelijke omgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen. We monitoren de kwaliteit van het water, onderzoeken mogelijke verontreinigingen en nemen indien nodig maatregelen voor herstel. Net als bij het grondwater hanteren we hierbij de Europese KRW-normen.
- **De regionale wateren typeren en de inrichting bepalen**
Eerst stellen we vast welke doelen het water heeft, zoals water voor landbouw, water om in te zwemmen of water om de natuurwaarde van het gebied te verhogen. Deze typering is belangrijk voor de inrichtingskeuzes.
- **Vennen, beken, wielen en kolken beschermen**

Deze kleine wateren hebben een grote natuurwaarde. Als het nodig is, nemen we ook maatregelen om ervoor te zorgen dat planten en dieren er goed blijven gedijen, denk aan natuurvriendelijke oevers en vistrappen.

- **Aanwijzen welke wateren in aanmerking komen als zwemwater**

Jaarlijks inventariseren we welke wateren geschikt zijn als zwemwater. We letten daarbij op de waterkwaliteit, hygiëne en veiligheid.

Bescherming tegen overstromingen

Wij willen Gelderland blijvend beschermen tegen overstromingen vanuit de rivieren en Veluwerandmeren. Hiervoor doen wij het volgende:

- **Voor Gelderland in kaart brengen waar een risico bestaat op overstroming**
Deze informatie helpt professionals bij inrichtingskeuzes, het verlenen van vergunningen, handhaving en rampenbestrijding.
- **Plannen voor versterking primaire waterkeringen beoordelen**
Als een waterschap in Gelderland deze plannen heeft, hebben wij als provincie goedkeuringsbevoegdheid. Wij toetsen de plannen op kwaliteit, doorlopen proces, ruimtelijke inrichting, vergunbaarheid en maatschappelijk draagvlak.
- **Normen vaststellen voor de regionale waterkeringen**
Waterschappen beheren ook de regionale waterkeringen. Samen met de waterschappen ontwikkelen we normen waaraan de keringen moeten voldoen. Vanuit de provincie stellen we de normen vast en houden we toezicht op de veiligheid.

- **De knelpunten en kansen bij dijkversterking onderzoeken**

Dit onderzoek kan leiden tot nieuwe gebiedsontwikkeling, innovatieve dijkconcepten of nieuw ruimtelijk beleid. Bij ruimtelijke inrichting zijn veel partijen betrokken, niet alleen overheidsorganisaties, maar ook bedrijven, natuurbeheerders, boeren en huiseigenaren. Wij denken als planbegeleider mee en geven advies en ondersteuning.

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering vergroot de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Wij willen de schade en overlast daarvan zoveel mogelijk beperken. Hiervoor doen wij het volgende:

- **Normen vaststellen voor preventieve maatregelen tegen wateroverlast**

De kans op extreme regenbuien neemt de komende jaren flink toe. Waterschappen formuleren normen waaraan zij moeten voldoen om wateroverlast in de regio zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken. Wij stellen deze normen vast. Dit geeft ook helderheid aan inwoners en bedrijven. Zij weten zo waar ze bij het beschermen van percelen en gebouwen zelf verantwoordelijk voor zijn.

- **Regionale adaptatiestrategieën ontwikkelen**

Samen met waterschappen en gemeenten voeren wij klimaatstresstesten uit en brengen we knelpunten en kansen in een gebied in kaart. Op basis daarvan formuleren we een strategie en maken we uitvoeringsplannen om bijvoorbeeld wegen en natuurgebieden klimaatbestendig te maken. We zijn ons daarbij bewust van onze voorbeeldfunctie en kijken ook bij nieuwe ruimtelijke inrichting altijd naar de effecten ervan op het klimaat.

- **Adaptatie-initiatieven stimuleren en verbinden**

Bij klimaatadaptatie heeft iedereen een verantwoordelijkheid en kan iedereen een steentje bijdragen. Niet alleen overheden, maar ook inwoners, bedrijven en andere organisaties.

Wij zijn bij enkele initiatieven actief betrokken om daarvan te leren, ervaring op te doen en kennis aan te dragen. Sectoren en partijen verbinden we met elkaar, waar nodig ook over de provinciegrens en in Europees verband. Zo hoeven zij het wiel niet opnieuw uit te vinden, maar kunnen ze meeliften en leren van successen en fouten van anderen.

Een voorbeeld van een adaptatie-initiatief is de klimaateffectatlas Vallei en Veluwe. Deze atlas toont onder meer waar hevige hittegolven en extreme hoosbuien tot schade kunnen leiden, en waar de kwaliteit van zwembadwater risico loopt; informatie die helpt om tijdig maatregelen te nemen.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op onze website www.gelderland.nl. Voor vragen kunt u terecht bij de medewerkers van het Provincieloket via telefoonnummer 026 - 359 99 99 of provincieloket@gelderland.nl.

Provincie Gelderland

Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl